

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
1500 EA DEN HAAG

Datum 21 juni 2021
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over het overgangsrecht bij de Wet straffen
en beschermen

Bijgaand treft u aan de beantwoording van de vragen van de leden Van Nispen
(SP) en Sneller (D66) over het overgangsrecht bij de Wet straffen en beschermen
(ingezonden 9 juni).

De Minister voor Rechtsbescherming,

Sander Dekker

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctietoepassing en
Jeugd
Portefeuille Toezicht en
Behandeling

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3389608

Uw kenmerk
2021Z10256

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Antwoorden van de minister voor Rechtsbescherming op schriftelijke vragen van de leden Van Nispen (SP) en Sneller (D66) over het overgangsrecht bij de Wet straffen en beschermen (ingezonden 9 juni 2021, 2021Z10256)

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctietoepassing en
Jeugd
Portefeuille Toezicht en
Behandeling

Vraag 1

Herinnert u zich de eerdere discussie tijdens het commissiedebat over gevangeniswezen en tbs van 20 mei jl. over het doorfaseren van gedetineerden in aanloop naar de inwerkingtreding van de nieuwe Wet straffen en beschermen? Bent u bekend met de kritiek vanuit gedetineerden, familieleden en belangenbehartigers zoals advocaten op de huidige handelswijze omtrent aanvragen van verloven en detentiefasering? Wat heeft u met deze kritiek concreet gedaan?¹²

Datum
21 juni 2021

Ons kenmerk
3389608

Antwoord op vraag 1

Ik ben bekend met het feit dat er kritische vragen zijn gesteld – door bijvoorbeeld belangenbehartigers zoals advocaten – met betrekking tot de onmiddellijke werking en het in het kader van de Wet SenB getroffen overgangsrecht. Dit heeft er mede toe geleid dat er extra aandacht is voor heldere en duidelijke communicatie over de Wet SenB en dat er gesprekken zijn gevoerd over de toepassing van het op de nieuwe regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling (hierna: v.i.) getroffen overgangsrecht. Over het resultaat van die gesprekken in de vorm van een verdiepende uitwerking heb ik uw Kamer geïnformeerd in mijn brief over de inwerkingtreding en toepassing van de Wet SenB van 21 juni 2021.

Vraag 2

Klopt het dat, ondanks uw toezeggingen dat aanvragen tot 1 juli 2021 onder het huidige regime beoordeeld zullen worden, gedetineerden nu al te kennen wordt gegeven dat aanvragen voor plaatsing in ZBBI (Zeer Beperkt Beveiligde Inrichting) niet meer in behandeling worden genomen, onder andere omdat de ZBBI's vol zitten en er wachtlijsten zijn? Wat vindt u daarvan?

Antwoord op vraag 2

Aanvragen van gedetineerden voor plaatsing in een (Zeer) Beperkt Beveiligde Inrichting (hierna: (Z)BBI) die hiervoor vóór 1 juli 2021 in aanmerking komen, kunnen nog steeds in behandeling worden genomen. Daarbij wordt opgemerkt dat DJI de afgelopen maanden een sterke toename heeft gezien in het aantal verzoeken tot plaatsing in een (Z)BBI. Om die verzoeken - bovenop al goedgekeurde verzoeken van gedetineerden die reeds in afwachting zijn van een plaatsing - te kunnen verwerken, worden alle nieuwe verzoeken in volgorde van het moment van indiening afgehandeld. Op het moment dat een dergelijk verzoek voor 1 juli 2021 aan de beurt is, wordt bepaald op basis van de geldende regeling of aan de criteria voor plaatsing in een (Z)BBI wordt voldaan. Deze met een reguliere plaatsing vergelijkbare handelswijze voorkomt een veelheid aan

¹ Kamerstuk 29279, nr. 654, - pagina 22

² De brieven van gedetineerden, familieleden en advocaten doen wij de minister onderhands tegemoetkomen.

genomen (Z)BBI-besluiten die niet meer kunnen worden geëffectueerd, nu de (Z)BBI's er per 1 juli 2021 niet meer zullen zijn. Als plaatsing in een (Z)BBI vóór 1 juli 2021 niet mogelijk is, kan een gedetineerde in een Beperkt Beveiligde Afdeling worden geplaatst wanneer aan hem re-integratieverlof voor extramurale arbeid is verleend.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctietoepassing en
Jeugd
Portefeuille Toezicht en
Behandeling

Vraag 3

Hadden problemen met ZBBI- dan wel BBA-plaatsing (Beperkt Beveiligde Afdeling) niet voorkomen kunnen worden door de ZBBI's open te houden en langzaam af te bouwen tot het moment dat de laatste gedetineerde de ZBBI had verlaten, in plaats van nu in één keer de ZBBI's te sluiten en over te gaan op BBA's? Bent u bereid dit nog te heroverwegen?

Datum
21 juni 2021

Ons kenmerk
3389608

Antwoord op vraag 3

Nee. Iedere keuze ten aanzien van het – al dan niet treffen – van overgangsrecht kent voor- en nadelen. De introductie van het nieuwe verlofstelsel betreft een wijziging in de manier waarop een gevangenisstraf ten uitvoer wordt gelegd. Hierbij geldt onmiddellijke werking als uitgangspunt, wat ik in deze ook geoorloofd acht. De nieuwe verlofregeling is vastgelegd in ministeriële regelingen die op 10 juni 2021 is gepubliceerd. Op diezelfde dag is eveneens het inwerkingtredingsbesluit gepubliceerd. Hierin is de inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2021 bepaald.

Vraag 4

Klopt het dat iemand die nu in een ZBBI zit meestal ieder weekend verlof kan krijgen, maar dat deze verlofmogelijkheid flink wordt teruggebracht (tot drie nachten per maand) als wordt gestart met de BBA? Zo ja, waarom acht u dat wenselijk? Gaat het nu te vaak fout met weekendverloven?

Antwoord op vraag 4

Het is juist dat een gedetineerde die in een ZBBI verblijft wekelijks in het weekend regimair verlof geniet. Gebleken is dat het regimair verlof te vrijblijvend en vanzelfsprekend is. Zo worden hieraan geen concrete re-integratiedoelen verbonden. Om het verlof minder vanzelfsprekend en vrijblijvend te laten zijn, is gekozen voor het nieuwe verlofstelsel van re-integratieverlof. Hierover is uitgebreid met uw Kamer gesproken tijdens de behandeling van de wet. Het huidige algemeen verlof en regimair verlof wordt vervangen door re-integratieverlof dat drie vormen kent: kortdurend verlof, langdurend verlof en verlof voor extramurale arbeid. Het kortdurend re-integratieverlof omvat een aantal uur per dag, het langdurend re-integratieverlof betreft één of meer aansluitende nachten buiten de muren. Een gedetineerde aan wie langdurend re-integratieverlof is verleend kan per maand waarover dit verlof wordt verleend in aanmerking komen voor 72 uur. Die uren hoeven niet per se in die maand te worden opgemaakt, maar wel binnen het kalenderjaar. Dit betekent dat een gedetineerde meer dan aansluitend drie nachten in een maand met verlof kan, oplopend tot maximaal acht nachten. Het derde type re-integratieverlof, dat het beste te vergelijken valt met verblijf in de ZBBI, is het re-integratieverlof voor extramurale arbeid. Dit houdt in dat een gedetineerde in een Beperkt Beveiligde

Afdeling wordt geplaatst. Hier verblijft hij in de avond en nacht. Overdag werkt de gedetineerde buiten de inrichting of volgt hij een opleiding. Het verlof voor extramurale arbeid kan worden gecombineerd met langdurend- en kortdurend verlof. Voor alle drie van deze vormen van verlof geldt uiteraard dat er sprake moet zijn van een daarmee gediend re-integratiedoel en een positieve beoordeling van de drie criteria (gedrag, risico's en slachtofferbelangen).

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctietoepassing en
Jeugd
Portefeuille Toezicht en
Behandeling

Datum
21 juni 2021

Ons kenmerk
3389608

Vraag 5

Als gedetineerden straks feitelijk minder verlof kunnen krijgen dan nu het geval is, werkt de Wet straffen en beschermen dan niet netto strafverzwarend? Is een dergelijke wijziging van de straf, terwijl de straf wordt ondergaan, toegestaan? Zo ja, waar baseert u dat op? Zo nee, hoe gaat u dit probleem ondervangen?

Antwoord op vraag 5

De Wet SenB behelst geen aanpassingen ten aanzien van de strafmaat en de straftoemeting – ook niet van een reeds opgelegde straf, maar wijzigt de wijze waarop een door de rechter opgelegde gevangenisstraf ten uitvoer wordt gelegd. Onmiddellijke werking van nieuwe regelgeving is in de tenuitvoerlegging het uitgangspunt. Het is ook toegestaan. Ik baseer me hierbij op onder meer (internationale en nationale) jurisprudentie. Ook hierover heb ik uitgebreid gesproken met uw Kamer tijdens de parlementaire behandeling van de wet.

Vraag 6

Klopt het dat aan het begin van de coronacrisis in Nederland zelfmelders is gezegd dat zij weer terug naar huis konden gaan en later een nieuwe oproep zouden krijgen om zich te melden bij de gevangenis? Zo ja, hoeveel van deze mensen ondervinden daar nu nadeel van, omdat ze nu alsnog onder de strengere regels van de Wet straffen en beschermen gaan vallen, terwijl ze dat anders hadden kunnen voorkomen? Hoe lang heeft deze situatie geduurd? Hoeveel van deze eerdere zelfmelders hebben zich nadien niet meer vrijwillig gemeld voor de aanvang van hun detentieperiode?

Antwoord op vraag 6

Vanaf maart tot augustus 2020 zijn geen zelfmelders opgeroepen vanwege de noodzakelijke maatregelen in verband met het coronavirus. Vanaf augustus 2020 krijgen voor het ondergaan van hun straf opgeroepen gedetineerden een gezondheidscheck. Zij vullen een RIVM-vragenlijst in en sturen die op naar DJI. Op basis daarvan wordt beoordeeld of er redenen zijn om de zogeheten zelfmelddatum uit te stellen, waarna later een nieuwe oproep volgt. Niet uit te sluiten is dat een latere aanvang van een detentie wegens de coronamaatregelen tot gevolg kan hebben dat – een deel – van het detentietraject onder het bereik van de Wet SenB zal vallen. Hiermee wordt (onder andere) voorzien in het nemen van een beslissing over verlof op basis van het gedrag van de gedetineerde gedurende de gehele detentie, risico's en slachtofferbelangen en wordt aan verlof een concreet re-integratiedoel gekoppeld. Mij is op dit moment niet bekend hoeveel oproepen zijn beïnvloed door de coronamaatregelen, in de zin zoals in de vraag is gesteld.

Vraag 7

Zou het niet beter zijn om de nieuwe regels van de Wet straffen en beschermen op 1 juli in te laten gaan voor nieuwe gedetineerden, en dus niet voor gedetineerden die reeds een straf uitzitten, omdat dit tot veel onduidelijkheid en onzekerheid leidt? Zo nee, waarom niet?

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctietoepassing en
Jeugd
Portefeuille Toezicht en
Behandeling

Antwoord op vraag 7

Nee. Zoals opgemerkt, in onder meer mijn antwoord op vraag 3 en 5, geldt het uitgangspunt van onmiddellijke werking. Hiermee wordt voorkomen dat gedurende een forse periode twee regelingen naast elkaar zouden bestaan. Dit zou de uitvoering veel ingewikkelder maken en de werklust verhogen. De bepalingen inzake de overgangssituatie zijn vastgelegd in de ministeriële regelingen en het Uitvoeringsbesluit die onlangs (op 10 juni 2021) zijn gepubliceerd alsmede in de wet zoals deze door uw Kamer is aanvaard. Ik ga ervan uit dat die publicatie voor meer duidelijkheid en zekerheid zorgt ten aanzien van de – per 1 juli 2021 – geldende regels. Ook hecht ik eraan dat bij de uitvoering van de Wet SenB betrokken organisaties zich inspannen voor goede communicatie over die regels.

Datum
21 juni 2021

Ons kenmerk
3389608

Vraag 8

Kent u signalen van gedetineerden die reeds verlof voor de maand juli willen aanvragen, maar dan te horen krijgen dat die aanvraag pas na 1 juli kan, waardoor zij langer dan normaal in spanning moeten afwachten of ze wel verlof krijgen? Vindt u deze gang van zaken wenselijk?

Antwoord op vraag 8

Deze signalen waren mij nog niet bekend. In reactie hierop heeft DJI laten weten dat aanvragen voor re-integratieverlof op basis van de nieuwe verlofregeling per 1 juli 2021 al wel in behandeling moeten kunnen worden genomen. Hier blijkt verschillend mee te worden omgegaan binnen de inrichtingen. Naar aanleiding hiervan heb ik DJI gevraagd daar eenduidigheid in aan te brengen, met als uitgangspunt dat voornoemde aanvragen in behandeling worden genomen.

Vraag 9

Zijn alle betrokkenen op de hoogte van de huidige, toekomstige en overgangsregels? Bent u bereid om alle betrokken nog eens extra te verduidelijken wat precies de regels omtrent detentiefasering zijn, nu en in de toekomst?

Antwoord op vraag 9

Ter voorbereiding van de inwerkingtreding is, zoals hierboven benoemd, nadere regelgeving gepubliceerd. In aanvulling op vorengaande ben ik – op aangeven van uw Kamer – in mijn brief over de inwerkingtreding en toepassing van de Wet SenB d.d. 21 juni 2021 uitgebreid ingegaan op de overgangsregels in het kader van de Wet SenB. Uiteraard zetten de betrokken organisaties zich eveneens in om personeel en gedetineerden te informeren. Zo heeft DJI verschillende informatiebladen gemaakt en videomateriaal verspreid. Daarnaast zijn voor het personeel ook expertmeetings georganiseerd en opleidingen aangeboden en gegeven met betrekking tot de invoering van de Wet SenB. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de onmiddellijke werking en het overgangsrecht.